

DOVOLACIE KONANIE PODĽA TRESTNÉHO PORIADKU

JUDR. FRANTIŠEK MOZNER

OMŠENIE, 15. MÁJA 2018

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) *REFORMATIO IN PEIUS*

- zákaz *reformatio in peius* je (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, účinnej do 30. septembra 1994) bezvýnimočný a všeobecný (predtým platil len pre sprísnenie trestu).
- v neprospech obžalovaného teda nemôže byť relevantne zmenený žiaden z výrokov rozsudku, vyhláseného v novom konaní (to platí aj v rovnakej situácii po rozhodnutí dovolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 Tr. por.).
- z hľadiska skoršieho odsudzujúceho výroku o vine je zmenou k horšiemu nielen zmena, ktorá by viedla k prísnejšej právnej kvalifikácii, ale aj zmena, ktorá mení popis skutku, nezodpovedajúci (vo vzťahu k dotknutej okolnosti) použitej právnej kvalifikácii, na taký popis skutku, ktorý už takej kvalifikácii zodpovedá.

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) *REFORMATIO IN PEIUS*

- inak by sa zmysel univerzálneho zákazu zmeny k horšiemu, viažuci sa na práva obhajoby pri podaní opravného prostriedku, stratil. Obžalovaný by síce svojím odvolaním (len na základe ktorého sa rozhodlo v jeho prospech) obsahovú chybu rozhodnutia vystihol, avšak nič by tým nezískal, nakoľko po reparačnej úprave skutkovej vety by bol opätovne (a rovnako) odsúdený (ide o inú situáciu, než je náprava odstrániteľného procesného nedostatku v novom konaní, najmä pri dokazovaní, keď ostanú výsledné skutkové zistenia nezmenené).
- druhou alternatívou zmeny k horšiemu vo vzťahu k výroku o vine je potom (dokonca) sprísnenie právnej kvalifikácie.

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) *REFORMATIO IN PEIUS*

- nie je teda (zamerajúc sa na okolnosti preskúmvanej veci) dovolené, aby opravný prostriedok obžalovaného (alebo podaný v jeho prospech) viedol k oprave chyby rozhodnutia, ktorá situáciu A, priaznivejšiu pre obžalovaného (skutková veta nezodpovedá právnej kvalifikácii trestného činu), zmenil na situáciu B, pre neho (zásadne) menej priaznivú, teda horšiu (skutok už zodpovedá právnej kvalifikácii trestného činu).

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) SKUTKOVÁ VETA

- platí, že skutková veta výroku odsudzujúceho rozsudku popisuje skutkový dej, nie právnu kvalifikáciu, ktorú popisuje právna veta, pričom skutková veta (samozrejme) nepopisuje ani označenie predpisov a ich ustanovení, podľa ktorých sa riešia (trestnoprávnu kvalifikáciu podmieňujúce a jej predchádzajúce) „predbežné“ otázky (§ 7 Tr. por.).
- tieto sa neuvádzajú ani v právnej vete, kde sa uvádza len znenie kvalifikačne použitého ustanovenia Trestného zákona a riešenie predbežných otázok vyplýva z odôvodnenia.

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) SKUTKOVÁ VETA

- treba však rozlíšiť situáciu, v ktorej skutková podstata trestného činu, vyjadrená v ustanovení osobitnej časti Trestného zákona, označuje (konkrétne alebo blanketne) iný právny predpis, ktorý sa tak stáva priamou súčasťou trestnoprávnej úpravy (úpravy Trestného zákona).
- tak je tomu i v prípade § 225 ods. 1 Tr. zák., ktoré ustanovenie hovorí o všeobecne záväznom právnom predpise, podľa ktorého je poskytnutie alebo použitie (zjednodušene povedané) verejných prostriedkov viazané na určité podmienky.
- tento právny predpis predstavuje právne-kvalifikačný moment, rovnako ako ostatné také momenty vyjadrené v označenom ustanovení Trestného zákona.

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) SKUTKOVÁ VETA

- právna kvalifikácia sa v jej slovnom vyjadrení a paragrafovom číselnom označení uvádza v právnej vete, nie vo vete skutkovej, ktorá je prvou (teda právnej vete predchádzajúcou) súčasťou výroku o vine odsudzujúceho rozsudku.
- v skutku (skutkovej vete) teda nemá byť označený (ani) do Trestného zákona „integrovateľný“ právny predpis, resp. jeho ustanovenie (aj keď by to nebolo relevantnou chybou); v právnej vete je taký predpis označený len jeho znením, ktoré zodpovedá zneniu príslušného, kvalifikačne použitého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona. Bližšie sa táto otázka potom rieši (opäť) v odôvodnení.

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) SKUTKOVÁ VETA

- v oboch typovo popísaných prípadoch, príslušné súvisiace právne predpisy (iné než Trestný zákon) nemusia (v princípe nemajú) byť v skutkovej vete označené vôbec, rovnako ani v právnej vete (mimo jej znenia podľa dotknutého ustanovenia osobitnej časti Trestného zákona).
- skutková veta obsahuje popis skutku (činu) tak, aby zodpovedal trestnoprávnej kvalifikácii, čo je podmienené (aj) správnu aplikáciou súvisiacich predpisov.
- vo vzťahu k takým predpisom je relevantné odôvodnenie rozsudku, ale nie je rozhodujúce (odôvodnenie môže byť nesprávne, aj keď je aplikácia správna, čo uvedie na pravú mieru súd vyššieho stupňa, ktorý rozhoduje o opravnom prostriedku).

1TDOV 7/2016 (14. JÚNA 2017) SKUTKOVÁ VETA

- nesprávny (ale pritom nadbytočný) údaj o právnom predpise v skutkovej vete výroku rozsudku nie je chybou, ktorá by vyvolávala potrebu zrušenia rozhodnutia (k tomu pozri aj rozsudok najvyššieho súdu zo 16. decembra 2014, sp. zn. 2 To 8/2014).

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) PREPADNUTIE MAJETKU

- niet žiadnych pochybností o tom, že v prípade uznania viny z niektorého z trestných činov taxatívne vymenovaných v ustanovení § 58 ods. 3 Tr. zák. je nevyhnutné uložiť (zákonodarca tu na rozdiel od odseku 1 - upravujúceho fakultatívne uloženie tohto trestu pri splnení niektorej z tam uvedených alternatívnych podmienok - použil termín „uloží“) trest prepadnutia majetku, keď na jeho uloženie sa nevyžaduje skúmanie splnenia žiadnych iných podmienok.
- obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku upravuje potom rovnako i odsek 2 naposledy zmieňovaného ustanovenia Trestného zákona, pričom však v tomto prípade nestačí len odsúdenie pre niektorý z tam uvedených trestných činov, ale zákon tu vyžaduje preukázanie splnenia aj ďalšej obmedzujúcej podmienky, konkrétne, že obvinený nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov pochádzajúcich z trestnej činnosti.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) PREPADNUTIE MAJETKU

- pôvod (spôsob nadobudnutia) prepadnutého majetku je z pohľadu aplikácie § 58 ods. 3 Tr. zák. nepodstatný, keďže pre obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku v zmysle uvedeného ustanovenia sa vyžaduje splnenie len jednej podmienky, a síce odsúdenie pre niektorý z tam uvedených trestných činov.
- takéto skúmanie pôvodu majetku (dokazovanie, že obvinený nadobudol majetok aspoň v značnom rozsahu trestnou činnosťou alebo z príjmov z nej pochádzajúcich) sa naproti tomu vyžaduje v zmysle odseku 2 zmieňovaného ustanovenia pri niektorých iných trestných činoch ako ďalšia (kumulatívne ustanovená) podmienka pre obligatórne uloženie trestu prepadnutia majetku.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) PREPADNUTIE MAJETKU

- vo všeobecnosti taká dovolacia výhrada obvineného, ktorej podstata spočíva v tom, že trest jemu uložený bolo síce zo strany súdu možné (všetky zákonom požadované predpoklady boli splnené), ale nie nevyhnutné uložiť, teda súd nesprávne vyložil príslušné ustanovenie ako obligatórne, je z pohľadu dovolacieho konania irelevantná, nakoľko nie je podraditeľná pod žiaden z do úvahy prichádzajúcich dovolacích dôvodov.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) „KAJÚCNICI“

- výpovede osôb, ktoré sa sami podieľali na prejednávanej alebo s ňou súvisiacej trestnej činnosti, nemožno *a priori* vylúčiť z okruhu dôkazov ako nevierohodné len s odkazom na to, voči uvedených osobám boli použité osobitné trestnoprocesné resp. hmotnoprávne inštitúty.
- uvedená výpoveď je zákonným dôkazom (získaný legálny „benefit“ výpoveď procesne nediskriminuje), ktorý ako taký podlieha následne rovnakému voľnému hodnoteniu v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. - z pohľadu vierohodnosti a závažnosti - ako každý iný dôkaz.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) „KAJÚCNICI“

- zo zásady voľného hodnotenia dôkazov vyplýva, že nie je zákonom predpísané, akým spôsobom (akým dôkazom, resp. dôkazmi) musí byť určitá okolnosť dokázaná (pokiaľ ide o druh alebo počet potrebných dôkazov). Rozhodujúca je konkrétna dôkazná situácia.
- žiadnym dôkazom teda nie je súd pri posudzovaní určitej skutkovej okolnosti viazaný, zároveň však žiaden zo zákonne získaných dôkazov nie je v tomto smere ako podklad pre rozhodnutie vylúčený.
- na základe ktoréhokoľvek legálneho dôkazu môže byť uznaná vina v trestnom konaní (neplatí však, že na základe určitého dôkazu alebo dôkazov vina uznaná byť musí).

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) „KAJÚCNICI“

- v zásade teda neplatí ani téza, že na základe výpovede „kajúcnika“ nemôže byť uznaná vina, resp. môže byť uznaná len vtedy, ak je ohľadom určitej okolnosti táto výpoveď potvrdená inými výpoveďami alebo inými dôkazmi.
- výpoveď takej osoby (pri jej voľnom hodnotení) môže byť (potenciálne) ovplyvnená snahou dosiahnuť vlastnú výhodu. Na druhej strane, osoba v čase svojej výpovede (najmä keď je vypočúvaná už v prípravnom konaní) nevie, či a s akými dôkazmi bude táto výpoveď konfrontovaná. Jej rozhodnutie „pomôcť si“ je teda realizovateľné práve v prípade, ak hovorí pravdu, a naopak, rizikové pre prípad, že sa ňou uvádzané okolnosti ukážu ako fiktívne, čo by jeho osobnú pozíciu mohlo skomplikovať. Oba tieto faktory sa vo sfére hodnotenia dôkazov stretávajú a je potrebné sa s nimi vyrovnáť v konkrétnom prípade, vzhľadom na jeho okolnosti.

2TO 14/2015 (28. JÚNA 2016) „KAJÚCNICI“

- inštitút tzv. korunného svedka je legitímnym dôkazným prostriedkom objasňovania najzávažnejšej, najmä (ale nielen) organizovanej trestnej činnosti. Jej páchatelov totiž možno často usvedčiť iba pomocou ďalších spolupáchatelov alebo účastníkov, ktorým môžu byť (a spravidla sú) za takúto spoluprácu v súlade so zákonom poskytované rôzne výhody, či už v podobe dočasnej nestíhatelnosti (dočasné odloženie vznesenia obvinenia podľa § 205 Tr. por., prerušenie trestného stíhania podľa § 228 ods. 3 Tr. por.), zmiernenia trestu [mimoriadne zníženie trestu podľa § 39 ods. 2 písm. b), e) Tr. zák.] alebo dokonca v podobe beztrestnosti (podmienečné zastavenie trestného stíhania spolupracujúceho obvineného podľa § 218 Tr. por. a zastavenie trestného stíhania podľa § 215 ods. 3 Tr. por.).

2TO 14/2015 (28. JÚNA 2016)
„KAJÚCNICI“

- výpoveď takéhoto svedka je preto zákonným dôkazom, ktorý podlieha, ako každý iný dôkaz, voľnému hodnoteniu v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por.
- aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva použitie výpovede tzv. korunného svedka samo o sebe neporušuje právo na spravodlivé súdne konanie zaručené čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- z jeho judikatúry pritom možno vyvodiť, že pri posudzovaní tejto otázky kladie dôraz na to, či:
 - 1) bol obvinený informovaný o postavení svedka a o výhodách, ktoré mu boli výmenou za jeho výpoveď poskytnuté,
 - 2) bol obhajobe zaručený prístup k výsluchu takéhoto svedka, včítane možnosti klásť mu otázky,

2TO 14/2015 (28. JÚNA 2016)
„KAJÚCNICI“

- 3) súdy vedomé si postavenia takéhoto svedka starostlivo hodnotili jeho výpoveď, vrátane jej motivácie a zvýšeného rizika jej účelovosti,
- 4) tvrdenia tzv. korunného svedka podporujú ďalšie dôkazy.

(Atanasov proti Bulharsku z 3. marca 2009, Cornelis proti Holandsku z 25. mája 2004 , Lorse proti Holandsku z 27. januára 2004, Verhoek proti Holandsku z 27. januára 2004)

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) § 296 TZ – TOTOŽNOSŤ SKUTKU

- podstatou členstva osoby v určitej zločineckej skupine je jej zaradenie v štruktúre skupiny (príp. aj v rámci jej jednotlivých existujúcich vetiev pôsobiacich na jednotlivých teritóriách).
- základná riadiaca štruktúra skupiny je definovaná v prvom rade „hlavou“ skupiny, t. j. osobou stojacou na úplnom vrchole pyramídy (ktorá teda riadi celú zločineckú skupinu), a následne aj ďalšími úrovňami riadenia, s určením osôb, ktoré stoja na čele nižších stupňov hierarchie (pôsobiacich príp. len v rámci určitého teritória).
- práve definovanie takejto štruktúry zločineckej skupiny, s uvedením jej hlavných „článkov“, resp. jednotlivých úrovní riadenia, a následne zaradenie určitej osoby (páchatela) v rámci hierarchického usporiadania dotknutej skupiny (resp. jej jednotlivjej vetvy) charakterizuje skutok, právne definovaný ako členstvo v zločineckej skupine.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) § 296 TZ – TOTOŽNOSŤ SKUTKU

- na to, aby bolo možné hovoriť o totožnom skutku - z pohľadu členstva obvineného v rámci zločineckej skupiny - nestačí zhoda v tom, že v oboch skutkoch je uvedené, že obvinený R. Z. bol členom zločineckej skupiny vystupujúcej pod názvom „Sýkorovci“, a teda len verbálne rovnaké pomenovanie skupiny, ktorá následne nie je v právoplatnom uznesení prokurátora definovaná v zmysle skôr uvedených kritérií.
- dotknutá skutková veta postráda predovšetkým označenie samotného bosa, t. j. najvyššie postaveného člena skupiny, keď zároveň nie je zrejmé ani zaradenie obvineného v rámci hierarchického usporiadania tejto skupiny s uvedením vzťahov nadriadenosti a podriadenosti (osôb, ktorým je podriadený a tiež tých, ktorým je naopak nadriadený), čím sa jeho postavenie v rámci skupiny stáva v podstate nedefinovateľné.

1TDOV 3/2016 (8. NOVEMBRA 2017) § 296 TZ – TOTOŽNOSŤ SKUTKU

- na to, aby bolo možné konštatovať zhodnosť skutkov (obsahovo spočívajúcich v členstve v zločineckej skupine) v oboch dotknutých rozhodnutiach (uznesení o zastavení trestného stíhania a odsudzujúcom rozsudku), musela by byť personálne štruktúra kriminálneho zoskupenia v ich výroku popísaná (najmä pokiaľ ide o vedúceho člena, resp. členov skupiny) tak, aby bolo možné zhodu štruktúr (teda len jednu štruktúru) dovolacím súdom podľa oboch výrokov (nie podľa odôvodnenia rozhodnutí) verifikovať.
- je pritom potrebné zohľadniť, že tá istá osoba (obvinený) môže byť členom dvoch alebo viacerých zločineckých skupín, ktoré sú personálne previazané alebo inak kooperujú a pôsobia na tom istom území, kde môžu páchať obdobnú trestnú činnosť.

1TDOV 12/2016 (14. DECEMBRA 2017) DÔKAZNÉ NÁVRHY

- pokiaľ ide o odvolací súd, zo strany tohto už (na rozdiel od súdu prvého stupňa) nie je potrebné o dôkaznom návrhu uplatnenom (až) v odvolacom konaní osobitne rozhodnúť.
- ustanovenie § 298 Tr. por. hovorí len o primeranom použití ustanovení o hlavnom pojednávaní v prípade verejného zasadnutia.
- iná je však situácia, ak sa aj v rámci odvolacieho konania vykonáva dokazovanie - vtedy vid' § 295 ods. 2 Tr. por., čo však neznamena, že je chybou ak o ňom naopak formálne rozhodne, t. j. odmietne vykonať s odkazom na § 272 ods. 3 Tr. por.

1TDOV 12/2016 (14. DECEMBRA 2017) DÔKAZNÉ NÁVRHY

- podstatná je - v prípade ktoréhokolvek z vyššie uvedených procesných postupov - z hľadiska dodržania práva na obhajobu tá skutočnosť, že vždy musí byť zrejmé, že odvolací súd sa (pred meritórnym rozhodnutím veci) zaoberal každým novo navrhovaným dôkazom, v dôsledku čoho je jeho rozhodnutie v danom smere preskúmateľné.
- odvolací súd síce formálne (uznesením) neodmietol podaný návrh na doplnenie dokazovania (čo ale v zmysle skôr uvedeného nie je procesným nedostatkom), avšak v odôvodnení rozhodnutia sa s predloženým dôkazným návrhom vysporiadal, t. j. dal odpoveď na to, prečo ho nebolo potrebné vykonať.

1TDOV 17/2017 (25. JANUÁRA 2018) POUČENIE SVEDKA

- svedok musí byť poučený i o práve odoprieť výpoveď, musí sa k tomuto poučeniu výslovne vyjadriť, a ak má právo odoprieť výpoveď, musí výslovne prehlásiť, či toto právo využíva alebo nie.
- Trestný poriadok však neupravuje presné znenie vyjadrenia.
- z takejto právnej úpravy vyplýva, že musí byť urobené tak, aby nevznikli pochybnosti o vôli svedka využiť, resp. nevyužiť toto právo.
- svedka nemožno nútiť, aby k tomu použil priamo formuláciu uvedenú v zákone. Navyše hlavným účelom inštitútu poučenia svedka podľa § 130 ods. 1 Tr. por. je chrániť oprávnené záujmy vylúčaného svedka, nie obvineného.

1TDOV 17/2017 (25. JANUÁRA 2018) POUČENIE SVEDKA

- je postačujúce, ak obsah výslovného vyjadrenia svedka k poučeniu podľa § 130 Tr. por. je zachytený v zápisniciach o výsluchu z hlavného pojednávania a zvukových záznamoch v takej formulácii, že vypovedať bude/chce alebo ak je daný súhlas formou odpovede na otázku predsedníčky senátu, či svedok vypovedať bude.

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017) ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLNITEĽNÝ OMYL POŠKODENÉHO

- čl. 49 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo na majetku možno uložiť za jeho spáchanie, v spojení s čl. 86 písm. a) ústavy, podľa ktorého do pôsobnosti Národnej rady Slovenskej republiky patrí uznávať sa na ústave, ústavných a ostatných zákonoch, zveruje právomoc vymedziť katalóg trestných činov a trestov za ich spáchanie a určovať tak trestnú politiku štátu výlučne zákonodarcovi. V konkrétnom prípade síce o vine a treste môže rozhodnúť iba súd (čl. 50 ods. 1 ústavy), ten je pritom vždy viazaný zákonom (čl. 2 ods. 2, čl. 144 ods. 1 ústavy).

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017)
ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLITEĽNÝ
OMYL POŠKODENÉHO

- z ústavného princípu „žiadene trestný čin bez zákona“ (*nullum crimen sine lege*) tak vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné.
- ak páchatel' svojim konaním naplní zákonné znaky skutkovej podstaty trestného činu, je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní a súdu vyvodiť trestnoprávnu zodpovednosť postupom podľa Trestného poriadku.

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017)
ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLITEĽNÝ
OMYL POŠKODENÉHO

- pravidlo *ultima ratio* možno uplatniť jedine prostredníctvom materiálneho korektívu v rozsahu § 10 ods. 2 Tr. zák., teda v zmysle platnej a účinnej zákonnej úpravy, len pri prečinoch (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 96/2014).

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017)
ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLNITEĽNÝ
OMYL POŠKODENÉHO

- nemožno prisvedčiť ani výhradám dovolateľa, že poškodená banka nedodrжала pri poskytnutí predmetného úveru nevyhnutnú mieru opatrnosti pri ochrane svojich práv a majetkových záujmov v dôsledku čoho vykonala dispozíciu so svojim majetkom na základe neospravedlniteľného omylu.
- zo skutkových zistení súdov oboch stupňov totiž vyplýva, že banka neposkytla úver bez preverenia, iba na základe žiadosti obvineného, ale splnenie podmienok na jeho poskytnutie v súlade s požiadavkou primeranej obozretnosti v obchodnom styku overovala na podklade účtovných a ďalších dokladov, ktoré si od obvineného vyžiadala a ktoré, pokiaľ by boli pravdivé, boli dostatočné na posúdenie platobnej schopnosti a likvidity obchodnej spoločnosti, ktorej úver poskytovala.

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017)
ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLNITEĽNÝ
OMYL POŠKODENÉHO

- pokiaľ ide o overenie tvrdenia obvineného, že je vlastníkom bytu, už krajský súd výstižne poukázal na to, že bezplatné poskytovanie informácií z informačného systému katastra nehnuteľností prostredníctvom katastrálneho portálu bolo zavedené až 1. septembra 2007.
- ak sa za takéhoto stavu banka spoliehala na čestné vyhlásenie obvineného, ktorý nebol primárnym dlžníkom (tým bola obchodná spoločnosť), keďže za poskytnutý úver iba ručil, nemožno, prihliadajúc na ostatné podklady, ktoré mala k dispozícii a o pravosti a pravdivosti ktorých nemala dôvod pochybovať, konštatovať, že v danom prípade postupovala neopatrne.

2TDO 4/2017 (22. AUGUSTA 2017)
ULTIMA RATIO-NEOSPRAVEDLIVÝ
OMYL POŠKODENÉHO

- realizácia súkromnoprávných, osobitne obchodnoprávných vzťahov totiž predpokladá určitú nevyhnutnú mieru dôvery medzi ich účastníkmi a to minimálne v tom smere, že ich právne úkony sú slobodné a vážne.
- preto ani so zreteľom na všeobecne formulovanú požiadavku obozretnosti v obchodnoprávných vzťahoch nemožno od ich účastníkov spravodlivo požadovať, aby automaticky vychádzali z predpokladu, že druhá strana koná podvodne. Takýto prístup by ak nie paralyzoval, tak prinajmenšom sťažil realizáciu týchto vzťahov.

2TDO 20/2016 (21. JÚNA 2016)
DOMOVÁ PREHLIADKA

- domovú prehliadku možno nariadiť (a aj vykonať) i pred začatím trestného stíhania. Zákon zároveň predpokladá, že vykonaním tohto zaisťovacieho úkonu sa začne trestné stíhanie.
- tento procesný efekt je však podmienený tým, že súčasne hrozí nebezpečenstvo z omeškania, ktoré je v tejto situácii pojmovým ekvivalentom „neodkladnosti“ úkonu, ako ju definuje § 10 ods. 17 Tr. por. (pozri napr. rozsudok najvyššieho súdu z 25. októbra 2011, sp. zn. 2Tdo 37/2011).
- trestné stíhanie možno začať vykonaním zaisťovacieho úkonu jedine v prípade, keď vzhľadom na nebezpečenstvo jeho zmarenia alebo zničenia dôkazu, ktorý má byť zaistený, neznesie vykonanie tohto úkonu odklad na čas, kým sa začne trestné stíhanie vydaním uznesenia.

2TDO 20/2016 (21. JÚNA 2016) DOMOVÁ PREHLIADKA

- od 20. februára 2012 tak príslušný policajt disponoval relevantnými poznatkami o podozrení z trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 ods. 1 Tr. por. a to v rozsahu, ktorý mu v súlade s § 199 ods. 3 Tr. por. umožňoval vymedziť konkrétny skutok tak, že neznáma osoba od 7. týždňa roku 2012 v izbe č. 517 na 5. poschodí internátu AB v Nitre na Akademickej ulici prechováva nezistené množstvo drogy zvanej marihuana, ktorú zároveň užíva.

2TDO 20/2016 (21. JÚNA 2016) DOMOVÁ PREHLIADKA

- z pohľadu dovolateľom uplatnených námietok bolo preto potrebné (a to už v pôvodnom konaní) posúdiť, či za takejto situácie nezneslo vykonanie domovej prehliadky, ktorá bola nariadená 22. februára 2012, odklad do začatia trestného stíhania vydaním uznesenia z dôvodu, že by sa tým zmarilo zaistenie prechovávaných drog. Teda, či v danej veci hrozilo nebezpečenstvo z omeškania oprávňujúce policajta začať trestné stíhania vykonaním tohto zaisťovacieho úkonu.
- už len so zreteľom na to, že domová prehliadka bola vykonaná až 28. februára 2012, nemala charakter neodkladného úkonu, ako to konštatuje policajt v uznesení o začatí trestného stíhania, ktoré vyhotovil po jej vykonaní.

2TDO 20/2016 (21. JÚNA 2016) DOMOVÁ PREHLIADKA

- to, že v preskúmvanej veci nehrozilo nebezpečenstvo z omeškania potvrdzuje aj to, že sám policajt v podnete prokurátorovi na podanie návrhu na vydanie príkazu na domovú prehliadku z 21. februára 2012 uviedol, že táto bude vykonaná v dňoch od 23. februára 2012 do 1. marca 2012.
- nič mu teda nebránilo, aby disponujúc poznatkami dostatočnými pre začatie trestného stíhania najprv v súlade s § 199 ods. 1, veta druhá, ods. 2, ods. 5 Tr. por. vydal uznesenie o začatí trestného stíhania a následne vykonal úkony smerujúce k realizácii domovej prehliadky.

2TDO 23/2017 (21. JÚNA 2017) AMNESTIA

- rozhodnutie o použití amnestie podľa § 474 Tr. por. je rozhodnutím deklaratórnym, ktorým príslušný súd iba overuje, či osoba, ktorej bol uložený trest, je (a pokiaľ áno do akej miery) účastná amnestie, teda či spĺňa jej podmienky.
- samotné účinky amnestie spočívajúce v odpustení, resp. zmiernení trestu alebo zahladení odsúdenia však nastávajú okamihom jej udelenia, bez ohľadu na to, či súd v konkrétnom prípade o jej použití rozhodol alebo nie.

2TDO 23/2017 (21. JÚNA 2017)

AMNESTIA

- z toho zároveň vyplýva, že pokiaľ súd príslušný na rozhodnutie podľa § 474 Tr. por. nerozhodol o účasti podmiennečne prepusteného na amnestii, je súd následne rozhodujúci o tom, či sa podmiennečne prepustený osvedčil alebo či sa zvyšok trestu vykoná, povinný túto otázku vyriešiť ako predbežnú v zmysle § 7 ods. 1 Tr. por.
- ak bol totiž v dôsledku podmiennečného prepustenia nevykonaný zvyšok trestu odňatia slobody amnestiou odpustený, nemožno už o ňom rozhodovať podľa § 416 Tr. por.

2TDO 36/2016 (13. SEPTEMBRA 2016)

SÚBEH TRESTNÝCH ČINOV VYDIERANIA A ZNÁSILNENIA

- 18. októbra 2013 približne o 23.05 hod. v obci Krnča, okres Topoľčany, na križovatke ulice 9. mája a miestnej komunikácie bez označenia pristúpil k maloletej K.S. idúcej so svedkom M. M., ktorej k pravej strane krku priložil kuchynský nôž značky Solingen s drevenou rúčkou a dĺžkou čepele 12 cm a vyzval ju, aby bola ticho a aby vypla mobilný telefón, pričom maloletú držiak ju kolo krku odviezol do domu číslo XX, do ktorého šiel s nimi dobrovoľne aj svedok M., v ktorom maloletej vulgárne nadával, následne vyzval svedka M., aby z domu odišiel, pričom maloletej v odchode z domu zabránil pod zámienkou, že sa s ňou ešte musí rozprávať,
- následne po skutku opísanom v bode 1. rozsudku 18. októbra 2013 približne o 23.40 hod. v obci Krnča, okres Topoľčany, v dome číslo XX pristúpil k maloletej K. S., ktorú napriek jej nesúhlasu vyzliekol donaha, zhodil ju na posteľ, zvalil sa na ňu a napriek odporu maloletej, ktorá styk odmietala a rukami sa ho pokúšala zo seba odtlačiť, vykonal na nej sulož.

2TDO 36/2016 (13. SEPTEMBRA 2016)
SÚBEH TRESTNÝCH ČINOV VYDIERANIA A
ZNÁSILNENIA

- trestný čin znásilnenia podľa § 199 Tr. zák. je vo vzťahu k trestnému činu vydierania podľa § 189 Tr. zák. v pomere špeciality a ich jednočinný je preto v zásade vylúčený.
- z pohľadu správneho právneho posúdenia konania kladeného obvinenému za vinu je rozhodujúcim určenie, či toto tvorí jeden alebo viac skutkov.
- platí, že momentom, ktorý delí konanie páchatela na rôzne skutky, je následok závažný z hľadiska trestného práva, ktorý páchatel spôsobil alebo chcel spôsobiť. Práve následok, ktorý je znakom konkrétneho trestného činu, spája jednotlivé čiastkové konania (útoky) páchatela do jedného skutku a preto nemožno považovať za samostatné skutky také útoky, ktoré všetky smerujú k tomu istému trestnoprávne relevantnému následku.

2TDO 36/2016 (13. SEPTEMBRA 2016)
SÚBEH TRESTNÝCH ČINOV VYDIERANIA A
ZNÁSILNENIA

- hoci popis konania kladeného obvinenému za vinu je v skutkovej vete rozsudku okresného súdu formálne rozdelený do dvoch častí, ide z pohľadu času i priebehu deja o jedno súvislé konanie, ktoré počnúc tým, že obvinený pristúpil k poškodenej, priložil jej nôž ku krku a vyzval ju, aby bola ticho a vypla mobilný telefón, pokračovalo tak, že ju držiac okolo krku odviedol do domu, z ktorého jej následne zabránil odísť a v ktorom ju vyzliekol, zhodil na posteľ a vykonal na nej súlož, a smerovalo nepochybne iba k jedinému trestnoprávne významnému následku a to donútiť poškodenú k súložu.
- zo skutkovej vety rozsudku okresného súdu nevyplýva, žeby obvinený násilím odviedol poškodenú do ním obývaného domu s iným zámerom, než ju donútiť k súložu a že tento úmysle pojal až neskôr.

2TDO 36/2016 (13. SEPTEMBRA 2016) SÚBEH TRESTNÝCH ČINOV VYDIERANIA A ZNÁSILNENIA

- tomuto plne zodpovedá prvotný opis skutku v uznesení o začatí trestného stíhania z 19. októbra 2013, ktorý bol neskôr iba umelo rozčlenený vsunutím slov „po skutku opísanom v bode 1“, bez toho, aby toto konštatovanie zodpovedalo vo výroku o vine skutkovo identifikovaným rozdielnym (samostatným) trestnoprávne významným následkom, ktoré obvinený spôsobil (chcel spôsobiť) a ktoré by delili jeho konanie na dva samostatné skutky.

2TDO 50/2016 (13. JANUÁRA 2017) PORUŠOVANIE DOMOVEJ SLOBODY

- trestný čin porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1 Tr. zák. spácha kto neoprávnene vnikne do obydľia iného alebo tam neoprávnene zotrvá.
- obydľím iného sa pritom rozumie dom, byt alebo iný priestor slúžiaci na bývanie vrátane priestorov a pozemkov k nim patriacim, ak sú ako súčasť obydľia uzavreté, inej osoby, než páchatela (§ 122 ods. 5 Tr. zák.).
- rozhodujúcim je teda to, kto konkrétne obydlie v čase činu reálne užíva (má v ňom svoju domácnosť a súkromie) a nie právny vzťah k takémuto priestoru (porovnaj R 51/1973). Oprávnený užívateľ obydľia je totiž chránený aj proti jeho vlastníkovi.

2TDO 50/2016 (13. JANUÁRA 2017) PORUŠOVANIE DOMOVEJ SLOBODY

- kľúčovým je z napadnutých rozhodnutí vyplývajúce skutkové zistenie, že obvinený v čase skutku nebýval v predmetnom byte, ale v tomto bývala jeho vlastníčka poškodená M.K. – v tom čase manželka obvineného, s ktorou bol v rozvodovom konaní.
- ak obvinený vošiel do chodby tohto bytu napriek výzve poškodenej, aby odišiel, a potom čo zatlačením na dvere prekonal jej odpor, neoprávnene vnikol do obydľia poškodenej, čím naplnil všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 194 ods. 1, ods. 2 písm. a), ods. 3 písm. a) Tr. zák. s poukazom na § 138 písm. d) Tr. zák. a § 139 písm. c) Tr. zák.
- skutočnosť, že obvinený vošiel do bytu poškodenej napriek jej nesúhlasu a po prekonaní jej odporu, zároveň dostatočne skutkovo vyjadruje jeho zavinenie vo forme priameho úmyslu a to aj vo vzťahu k tomu, že konal neoprávnene.

2TDO 50/2016 (13. JANUÁRA 2017) PORUŠOVANIE DOMOVEJ SLOBODY

- nesprávnym je pritom tvrdenie obvineného, že ako manžel poškodenej mal právo do uvedeného bytu hocikedy bez jej súhlasu vstúpiť a aj ho užívať.
- ani z ustanovenia § 18 veta druhá zákona o rodine, podľa ktorého sú manželia povinní žiť spolu, byť si verní, vzájomne rešpektovať svoju dôstojnosť, pomáhať si, starať sa spoločne o deti a vytvárať zdravé rodinné prostredie a ani z iného zákonného ustanovenia totiž nevyplýva neobmedzené právo jedného z manželov užívať akýkoľvek (každý) byt, resp. iný druh obydľia (ďalej len „byt“), ktorého vlastníkom je druhý z manželov.
- existencia rodinnoprávneho vzťahu zakladá právo manžela bývať v byte, ktorý patrí druhému z manželov, len vtedy, ak ide o spoločnú domácnosť rodiny založenej manželstvom.

2TDO 50/2016 (13. JANUÁRA 2017) PORUŠOVANIE DOMOVEJ SLOBODY

- z tohto pohľadu je rozhodujúcim to, že v predmetnom byte nemali obvinený a poškodená v čase skutku (ale ani predtým) spoločnú domácnosť, ale túto mali v rodinnom dome, v ktorom obvinený, ktorý je jeho spoluvlastníkom, stále býva, pričom poškodená ju ešte pred rozvodom trvalo opustila.
- dôsledné uplatnenie dovolateľom prezentovaného názoru by v praxi viedlo k absurdnému a z pohľadu práva neudržateľnému výkladu, že aj v prípade, keď jeden z manželov opustí spoločnú domácnosť v dôsledku násilného konania (či už fyzického alebo psychického) druhého z manželov, ten by bol až do rozvodu manželstva oprávnený užívať nové obydlie manžela, pre ktorého sa stalo ďalšie spolužitie neznesiteľné do takej miery, že opustil spoločnú domácnosť.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017) ZAISTENIE VECI

- služobnou činnosťou policajta sa v zmysle § 8 ods. 1, ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore v znení neskorších predpisov rozumie každá činnosť policajta, ktorá je spojená s plnením úloh podľa tohto zákona alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov.
- takýmto iným všeobecne záväzným právnym predpisom je aj Trestný poriadok, ktorý v § 73 ods. 3 stanovuje, že zatknutie vykonávajú na podklade príkazu príslušníci Policajného zboru, Vojenskej polície a colníci, ktorí sú tiež povinní, ak je to na vykonanie príkazu potrebné, vypátrať pobyt obvineného.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)

ZAISTENIE VECI

- podľa § 99 ods. 4 Tr. por. možno u zadržanej osoby a u osoby, ktorá bola zatknutá alebo ktorá sa berie do väzby, vykonať osobnú prehliadku aj vtedy, ak je tu podozrenie, že má pri sebe zbraň alebo inú vec, ktorou by mohla ohroziť život alebo zdravie osoby.
- toto ustanovenie treba pritom vykladať v súlade s čl. 2 ods. 1, veta prvá dohovoru, podľa ktorého právo každého na život je chránené zákonom.
- v zmysle judikatúry EŠLP právu na život chránenému dohovorom zodpovedá nielen povinnosť štátov zabrániť úmyselnému alebo protiprávnemu zbaveniu života, ale tiež povinnosť prijať vhodné opatrenia k ochrane životov, ktoré podliehajú ich právomoci.
- týka sa to najmä zadržaných, resp. zatknutých osôb, osôb vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody a pod.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)

ZAISTENIE VECI

- takáto pozitívna povinnosť vzniká podľa EŠLP vtedy, keď sa preukáže, že štátne orgány vedeli, alebo v danú dobu mali vedieť o existencii reálneho a bezprostredného rizika pre život konkrétnej osoby zo strany nielen inej osoby, ale i jej samej a v rámci svojich právomoci neprijali opatrenia, o ktorých bolo možné rozumne predpokladať, že by takéto riziko vylúčili.
- avšak aj v prípade, keď nie je preukázané, že štátne orgány vedeli, alebo mali vedieť o takom riziku, existujú určité základné preventívne opatrenia, ktoré by policajti mali prijať vo všetkých prípadoch, aby minimalizovali akékoľvek potencionálne riziko a tým ochránili zdravie a život zatknutej osoby (pozri napr. rozsudky EŠLP vo veciach Eremiášová a Pechová proti Českej republike zo 16. februára 2012, ods. 109 a 110, a Mižigárová proti Slovensku zo 14. decembra 2010, ods. 89).

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)

ZAISTENIE VECI

- charakter takéhoto základného preventívneho opatrenia má aj tzv. bezpečnostná osobná prehliadka podľa § 99 ods. 4 Tr. por., ktorá umožňuje presvedčiť sa, či zatknutá (ale i zadržaná osoba a osoba, ktorá sa berie do väzby) nemá pri sebe zbraň alebo inú vec, ktorou by mohla ohroziť život alebo zdravie nielen inej osoby, ale aj svoje.
- z tohto pohľadu je nutné za primeranú formu realizácie takejto bezpečnostnej osobnej prehliadky považovať aj výzvu na vyloženie všetkého, čo má zatknutá osoba pri sebe.
- ak je potom v rámci takéhoto úkonu okrem alebo namiesto zbrane, resp. veci, ktorou by bolo možné ohroziť život alebo zdravie osoby, zaistená iná vec s možným súvisom so spáchaním trestného činu, táto je zaistená zákonne a môže byť použitá ako dôkaz v ďalšom konaní (primerane uznesenie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47/2013).

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)

ZAISTENIE VECI

- so zreteľom na uvedené je v posudzovanej veci podstatným zistenie, že policajti nekonali vo vzťahu k obvinenému náhodne, ako tvrdí, ale realizovali jeho zatknutie a to na základe príkazu, ktorý podľa § 73 ods. 1 Tr. por. vydal Okresný súd Trenčín.
- v rámci tohto úkonu potom boli oprávnení nielen zistiť (overiť) totožnosť dovolateľa, ale v súlade s § 99 ods. 4 Tr. por. boli u neho oprávnení (a povinní) vykonať aj tzv. bezpečnostnú osobnú prehliadku, cieľom ktorej bolo preveriť, či nemá pri sebe zbraň alebo inú vec, ktorou by mohol ohroziť život alebo zdravie svoje alebo inej osoby.
- z tohto zároveň vyplýva, že omamná látka, ktorá bola u dovolateľa pri tejto osobnej prehliadke nájdená a následne zaistená formou vydania podľa § 89 ods. 1 Tr. por., pričom zasahujúci policajt vykonal tento úkon ako poverený príslušník Policajného zboru v zmysle § 10 ods. 8 písm. c) Tr. por., bola zaistená v súlade so zákonom.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)
PRECHOVÁVANIE DROG PRE VLASTNÚ
POTREBU

- z ústavného princípu „žiadene trestný čin bez zákona“ (*nullum crimen sine lege*) vyplýva nielen to, že súd nemôže rozširovať podmienky trestnej zodpovednosti, ale tieto nie je oprávnený ani zužovať v tom smere, že konanie (opomenutie) naplňajúce všetky zákonodarcom stanovené znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu (u prečinov včítane potrebnej miery závažnosti) označí za beztrestné.
- z konštrukcie skutkových podstát trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 171 a § 172 Tr. zák. v spojení s § 135 Tr. zák. vyplýva, že trestným je neoprávnené prechovávanie omamnej látky, psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora (ďalej tiež „droga“), prípadne ďalšia forma nakladania s takými látkami uvedená v § 172 ods. 1 Tr. zák., bez ohľadu na ich množstvo.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)
PRECHOVÁVANIE DROG PRE VLASTNÚ
POTREBU

- zákonodarcu miernejším trestným postihom privileguje len neoprávnené prechovávanie drog pre vlastnú potrebu, resp. ich prechovávanie pre vlastnú potrebu vo väčšom rozsahu (§ 171 Tr. zák.).
- podľa § 135 ods. 1 Tr. zák. sa prechovávaním drog pre vlastnú potrebu rozumie mať neoprávnené v držbe po akúkoľvek dobu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor v množstve, ktoré zodpovedá najviac trojnásobku obvykle jednorazovej dávky na použitie, a to pre osobnú potrebu.
- zákon teda výslovne stanovuje v akom množstve najviac možno mať neoprávnené v držbe omamnú látku, aby jej prechovávanie bolo možné právne posúdiť ako prechovávanie drogy pre vlastnú potrebu v zmysle § 171 ods. 1 Tr. zák.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)
PRECHOVÁVANIE DROG PRE VLASTNÚ
POTREBU

- z toho ale v žiadnom prípade nevyplýva, že by prechovávanie omamnej látky – teda látky, ktorá vo všeobecnosti vyvoláva návyk a psychickú a fyzickú závislosť ľudí charakterizovanú zmenami správania sa so závažnými zdravotnými a psychosociálnymi následkami [§ 2 ods. 1 zák. č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len zák. č. 139/1998 Z. z.)] – v množstve menšom, než v hmotnostnom vyjadrení zodpovedá obvykle jednorazovej dávke na použitie, malo byť automaticky bezrestným, pokiaľ je takáto látka v konkrétnom prípade prechovávaná v množstve, ktoré je po jeho užití (vzhľadom na obsah účinnej látky) spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka, jeho ovládacie alebo rozpoznávacie schopnosti alebo sociálne správanie (§ 130 ods. 5 Tr. zák.).

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017)
PRECHOVÁVANIE DROG PRE VLASTNÚ
POTREBU

- v skutkovej vete rozsudku okresného súdu vyjadrený záver, že 415 mg sušenej konopy (marihuany) s obsahom účinnej látky viac ako 10 mg zodpovedá jednej obvykle jednorazovej dávke na použitie, ktorého správnosť a úplnosť nemôže dovolací súd skúmať ani meniť [§ 371 ods. 1 písm. i), veta za bodkočiarkou Tr. por.], je z popísaného hľadiska kvalifikačne nepochybný, keďže zodpovedá spáchaniu trestného činu neoprávneným prechovávaním omamnej látky pre vlastnú potrebu. Uvedené množstvo drogy totiž nemožno v žiadnom prípade považovať za zvyškové, resp. stopové.

2TDO 53/2016 (25. APRÍLA 2017) PRECHOVÁVANIE DROG PRE VLASTNÚ POTREBU

- ak páchatel prechováva pre osobnú potrebu drogu v množstve hmotnostne menšom, ako je obvykle jednorazová dávka na použitie, je nutné vždy skúmať, či vzhľadom na spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, mieru zavinenia a pohnútku páchatela, nie je závažnosť jeho konania nepatrná, resp. u mladistvého páchatela malá (§ 10 ods. 2, § 95 ods. 2 Tr. zák.). Ide o zákonom predpokladaný materiálny korektív, ktorý je spôsobilý negovať záver o trestnosti činu, ktorého ostatné znaky sú inak naplnené.

2TDO 62/2016 (31. JANUÁRA 2017) § 139 ODS. 2 TZ

- že 15. januára 2014 okolo 05:00 hod. v Brezne, na ul. Laskomerského XX, na druhom poschodí, uterák, ktorý si priniesol so sebou, priložil na sklenenú výplň pravej časti dvojkrídlových vchodových dverí presklených 8 kusmi tabúľ a prineseným skrutkovačom buchol po uteráku, čím došlo k rozbitiu tretej sklenej výplne tabule zospodu, cez takto vzniknutý otvor prestrčil ruku a keďže sa v zámke nenachádzal kľúč, skrutkovačom vypáčil vchodové dvere v spodnej a vrchnej časti, vošiel do bytu a z obývacej izby odcudzil (...), čím spôsobil MUDr. J. K., nar. 20. januára 1939, (...) škodu krádežou vo výške 695,92 eura a škodu poškodením vchodových dverí vo výške 27,50 eura a čin spáchal, hoci bol rozsudkom Okresného súdu Brezno, sp. zn. 1T/111/13 zo 16. septembra 2013 právoplatným 16. septembra 2013 odsúdený za prečin krádeže podľa § 212 ods. 2 písm. a) Tr. zák. formou spolupáchatelstva podľa § 20 Tr. zák.

2TDO 62/2016 (31. JANUÁRA 2017)
§ 139 ODS. 2 TZ

- z pohľadu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. hodnotí dovolací súd aj to, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu [pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejneného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47/2008].
- podľa § 139 ods. 1 písm. e), ods. 2 Tr. zák. (*a contrario*) možno spáchanie činu voči (na) osobe vyššieho veku ako chránenej osobe považovať za okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby, len vtedy, ak bol trestný čin spáchaný v súvislosti s vekom takejto osoby.

2TDO 62/2016 (31. JANUÁRA 2017)
§ 139 ODS. 2 TZ

- táto súvislosť pritom musí byť daná nielen objektívne, ale z hľadiska páchatela aj subjektívne, čo nevyhnutne predpokladá, že páchatel jednak vie, že poškodený je osobou vyššieho veku a súčasne túto okolnosť subjektívne spája s menším odporom alebo slabšou odvetou poškodeného, umocnením účinku trestného činu voči poškodenému alebo inou okolnosťou, ktorá zakladá alebo podporuje rozhodnutie páchatela spáchať trestný čin.
- z toho zároveň vyplýva, že skutok (čin) možno právne posúdiť ako spáchaný voči (na) osobe vyššieho veku, iba ak je z jeho popisu zrejmé, že jeho spáchanie bolo u obvineného ovplyvnené (podmienené) vekom poškodeného (pozri tiež rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 117/2014).

2TDO 62/2016 (31. JANUÁRA 2017)
§ 139 ODS. 2 TZ

- z formulácie skutkovej vety napadnutého rozsudku krajského súdu vôbec nevyplýva, žeby obvinený vedel, že poškodená je osobou vyššieho veku, a ani to, že vek poškodenej bol motivačným faktorom, ktorý založil alebo podporil jeho rozhodnutie spáchať predmetný trestný čin.
- zo znenia skutkovej vety totiž možno vyvodíť iba objektívnu súvislosť v tom smere, že poškodená, do bytu ktorej obvinený (podľa odôvodnenia rozsudku okresného súdu v čase jej neprítomnosti) vnikol vlámaním a ktorej ukradol veci v hodnote 695,92 eura, sa narodila 20. januára 1939.

2TDO 62/2016 (31. JANUÁRA 2017)
§ 139 ODS. 2 TZ

- dovolací súd pritom neposudzoval správnosť úvah krajského súdu, ktoré ho viedli k záveru, že trestný čin porušovania domovej slobody bol spáchaný voči chránenej osobe podľa § 194 ods. 3 písm. a) Tr. zák., a ktoré sú rozvedené na 7. strane napadnutého rozsudku, keďže tieto sa nijak neodrazili v popise skutku.
- treba pritom zdôrazniť, že z hľadiska dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. je rozhodujúce vymedzenie skutku v tzv. skutkovej vete rozsudku, ktorej správnosť a úplnosť nemôže dovolací súd skúmať ani meniť.

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- o použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. ide vtedy, ak sa týka otázky, ktorá nespočíva priamo v právnej kvalifikácii skutku, ale tkvie v posudzovaní inej skutkovej okolnosti majúcej význam z hľadiska hmotného práva.
- nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia sa tak môže zakladať aj na nesprávnej aplikácii ustanovenia § 23 Tr. zák. upravujúceho nepríčetnosť, keďže táto okolnosť vylučujúca trestnú zodpovednosť sa netýka priamo skutku (činu), ale jeho páchatela [na rozdiel napr. od okolností vylučujúcich protiprávnosť činu podľa § 24 až 30 Tr. zák., ktoré majú svoj základ priamo v skutku (čine)].

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- otázka nepríčetnosti je pritom otázkou právnou, ktorej posúdenie prislúcha orgánom činným v trestnom konaní a súdu, a to na základe skutočností vyplývajúcich z vykonaného dokazovania, ktoré ale z už uvedených dôvodov nie sú súčasťou popisu skutku.
- dovolací súd sa preto pri posúdení, či bolo predmetné hmotnoprávne ustanovenie použité správne, môže (a musí) opierať o dôkazy, ktoré boli v súdnom konaní vykonané; nesmie však skúmať a meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku (primerane pozri rozhodnutie najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke pod č. 121/2014).

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- hoci dovolateľ už v čase skutku kladeného mu za vinu trpel paranoidnou poruchou osobnosti, táto vtedy ešte neovplyvňovala jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti spôsobom predpokladaným v ustanovení § 23 Tr. zák. Schopnosť rozpoznať protiprávnosť svojho konania a toto konanie ovládať totiž stratil až následne, v dôsledku rozvoja (dekompenzácie) jeho duševnej poruchy.
- právny záver o nepríčetnosti obvineného tak nemá oporu v zistených skutkových okolnostiach a napadnuté rozhodnutie, rovnako ako rozhodnutie okresného súdu, je založené na nesprávnom použití ustanovenia § 23 Tr. zák., čím je daný dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por.

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- najvyšším súdom zistená chyba napadnutého (a jemu predchádzajúceho) rozhodnutia napĺňa aj dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. j) Tr. por. spočívajúci v uložení ochranného opatrenia bez splnenia zákonných podmienok.
- podľa § 73 ods. 1 Tr. zák. je podmienkou uloženia ochranného liečenia, že páchatel činu inak trestného nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný a jeho pobyt na slobode je nebezpečný. Ako už bolo uvedené vyššie u dovolateľa nie je splnená podmienka nepríčetnosti.
- najvyšší súd so zreteľom na ustanovenie § 371 ods. 5 Tr. por. zároveň skúmal, či zistené porušenie zákona zásadne ovplyvnilo postavenie dovolateľa.

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- dovolanie bolo podané v prospech obvineného. V ďalšom konaní preto nemôže dôjsť k zmene rozhodnutia v jeho neprospech. Z toho potom vyplýva, že aj keď v rámci nového prerokovania veci nedôjde k zmene skutkového stavu v tom smere, že obvinený v čase činu nemohol rozpoznať jeho protiprávnosť alebo ovládať svoje konanie, a teda nebude namieste záver, že nie je pre nepríčetnosť trestne zodpovedný, bude ho možné opäť iba oslobodiť.
- v takom prípade ale nebudú splnené zákonné podmienky pre uloženie ochranného liečenia, čím dôjde k zásadnej zmene jeho postavenia, keďže mu nebude uložená trestná sankcia, ktorá je v prípade ústavnej formy spojená s obmedzením osobnej slobody a ktorá nie je vopred časovo obmedzená, ale jej trvanie je podmienené dosiahnutím sledovaného účelu.

2TDO 64/2016 (31. JANUÁRA 2017) NEPRÍČETNOSŤ

- vo vzťahu k dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. e) Tr. por. najvyšší súd napokon uvádza, že obvinený (nesporne aj v dôsledku duševnej poruchy, ktorou podľa znalcov trpí) adresoval súdom oboch stupňov nespočetné množstvo podaní, v ktorých okrem iného namietal aj zaujatosť sudcov.
- odhliadnuc od toho, že tieto podania obsahujú hrubo urážlivé, neprimerané, dehonestujúce, neslušné a miestami až agresívne vyjadrenia na adresu konajúcich sudcov a už z tohto dôvodu si nevyžadovali zo strany súdu žiadnu procesnú reakciu (primerane pozri napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo 17. apríla 2007, sp. zn. III. ÚS 93/2007), obvineným uplatnené námietky sú založené na iných dôvodoch ako na dôvodoch podľa § 31 Tr. por., resp. ich dôvodom je len procesný postup súdu a teda o takých námietkach sa v súlade s § 32 ods. 6 Tr. por. nekoná. Dovolací súd pritom nezistil, žeby vo veci konal a rozhodol sudca, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

2TDO 81/2016 (22. JÚNA 2017)
PRÁVO NA OBHAJOBU PROSTREDNÍCTVOM
ZVOLENÉHO OBHAJCU

- hoci krajský súd o verejnom zasadnutí konanom 7. januára 2015 neupovedomil obhajcu, ktorého si obvinený zvolil až po nariadení tohto úkonu, obvinený na tomto verejnom zasadnutí vyhlásil, že žiada, aby ho zastupoval pôvodne ustanovený obhajca.
- odvolací súd tejto jeho žiadosti vyhovel a umožnil tak obvinenému obhajovať sa prostredníctvom obhajcu, ktorý ho zastupoval počas celého predchádzajúceho konania a spracoval tiež dôvody podaného odvolania.
- nazerajúc na vec takto, nedošlo k žiadnemu porušeniu práva obvineného na obhajobu v jeho materiálnom ponímaní a už vôbec nie k zásadnému.

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ